

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح دوفوریتی اصلاح بند «الف» قانون اصلاح ماده (۵) قانون
بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی»

امین‌اله پاک‌نژاد

مقدمه

کارگران ساختمانی به دلیل ماهیت شغل و ثابت نبودن روزهای کاری، محل کار و کارفرما، دارای قانون مجزایی برای برقراری رابطه بیمه‌ای بین کارگر و کارفرما می‌باشند. در این رابطه کارگران حق بیمه خود را نه به کارفرما که به صورت مستقیم به سازمان تأمین اجتماعی می‌پردازند. از سوی دیگر کارفرمایان نیز فارغ از تعداد کارگران مورد استفاده، براساس یک معیار مشخص (که متغیر و محل مناقشه بوده است) حق بیمه خود را به سازمان تأمین اجتماعی می‌پردازند.

در کنار تقاضای مزاد ایجاد شده توسط افراد غیر کارگر، آنچه تاکنون موجب چالش در این مقوله بوده، مکفی نبودن اعتبارات دریافتی از «کارفرمایان» برای بیمه کارگران بوده است که باعث شده تا پدیده «سه‌می‌بندی بیمه» در این حوزه به وجود بیاید. به این صورت که هر ساله بسته به اعتبار موجود، تعداد سهمیه‌های مشخصی به شهرهای مختلف اختصاص می‌یابد.

طرح ارائه شده در سال ۱۳۹۹ با عنوان «اصلاح قانون بیمه کارگران ساختمانی» (که منجر به تصویب قانون «اصلاح ماده ۵ قانون بیمه کارگران ساختمانی» در سال ۱۴۰۱ شد) و سپس در سال ۱۴۰۲ با عنوان «اصلاح ماده (۵) بیمه کارگران ساختمانی»؛ تلاش‌هایی برای اصلاح سازوکار محاسبه «حق بیمه کارفرمایان» هستند تا با افزایش اعتبارات این بخش، زمینه برای حذف سهمیه‌ها و بیمه تمامی کارگران ساختمانی کشور فراهم شود.

با اصلاح قانون در سال ۱۴۰۱، در عمل هزینه‌های ساخت و ساز در برخی موارد، افزایش چشمگیری داشت. همین امر سبب شد طرح اصلاح ماده (۵) بیمه‌ی کارگران ساختمانی مجدداً مطرح شود. طرح مذکور همان طور که در مقدمه توجیهی آن بیان شده است، به دلیل افزایش هزینه‌های ساخت و ساز در برخی مناطق کشور ارائه شده است. مصوبه کمیسیون در خصوص طرح اخیرالذکر در تاریخ ۱۴۰۲ / ۴ / ۴ در صحن علنی مجلس مطرح شد ولی به جای متن گزارش کمیسیون، متن زیر به تصویب رسید:

«ماده واحد - اجرای ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی و تبصره‌های آن اصلاحی ۱۴۰۱/۱۱/۵ به مدت دو سال متوقف می‌شود. در مدت توقف، ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی و تبصره‌های آن اصلاحی ۱۳۹۳ / ۹ / ۱۶ لازم‌الاجرا است.»

مصوبه مذکور پس از ارسال به شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام، با ایراداتی مواجه شد:

مخصوص صحن علنی

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۸۹۱

شماره چاپ:

۱۳۹۷

تاریخ چاپ:

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴-۱۹۰۳۴-۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۵/۲۱

دفتر مطالعات حقوقی

احمد حکیم جوادی، محمد برزگر خسروی (ناظران علمی)، محمدحسین مرادی (همکار)

ایرادات شورای نگهبان

- ۱- با توجه به اینکه مصوبه منجر به تقلیل درآمدهای عمومی خواهد شد، مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی شناخته شد.
- ۲- با عنایت به توقف اجرای مصوبه اخیر (۱۴۰۱)، وضعیت اشخاصی که در طول مدت اجرای قانون اصلاحی (۱۴۰۱)، بیمه شده‌اند ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.
- ۳- اطلاق ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۹۳ از جهت تکلیف افراد ناتوان به پرداخت حق بیمه مذکور (که در مصوبه سال ۱۴۰۱، در تبصره ۲ ماده (۵) درباره آنها تعیین تکلیف صورت گرفته بود)، خلاف شرع شناخته شد.
- ۴- با عنایت به نظر هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام در خصوص طرح فوق، مصوبه در موارد مذکور در نامه هیئت، مغایر بند ۲ اصل ۱۱۰ قانون اساسی شناخته شد. به پیوست نظر این هیئت به شماره ۶۵۶۱۲-۹۰۰۰ مورخ ۱۴۰۲/۴/۲۴ در خصوص این طرح عیناً جهت اقدام لازم ارسال می‌گردد.

ایرادات هیئت عالی نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام

«اولاً بازگشت به قانون ۱۳۹۳ با توجه به عدم کفایت منابع پیش بینی شده در آن (۱۵ درصد عوارض صدور پروانه)، منجر به افزایش کسری در حساب‌های سازمان تأمین اجتماعی در زمینه بیمه کارگران ساختمانی خواهد شد؛ چنان که طبق گزارش این سازمان، اجرای قانون سال ۱۳۹۳ منجر به بیش از ۲۰ هزار میلیارد تومان کسری تا اسفند ماه ۱۴۰۱ گردیده است. ذکر این نکته نیز ضروری است که حتی در مقدمه توجیهی طرحی که منجر به تصویب اصلاحیه ۱۴۰۱ گردید، نمایندگان محترم به کسری منابع تأمین اجتماعی در اجرای قانون ۱۳۹۳ اذعان نموده‌اند. عین عبارات مندرج در مقدمه توجیهی طرح مذکور چنین است: «کاهش درآمدهای سازمان به دلیل اصلاح ماده (۵) قانون... منجر به کسری ۱۵۰۰ میلیارد تومانی در سال ۱۳۹۷ و برآورد کسری ۸۰۰۰ میلیارد تومانی در سال ۱۳۹۸ خواهد شد... این طرح برای رفع این اشکالات تهیه شده است.»

بدیهی است که با بازگشت به قانون سال ۱۳۹۳، این کسری نیز تشدید خواهد شد و با توجه به این مراتب، مصوبه مغایر بندهای ۳ و ۴ سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی است.

ثانیاً عدم کفایت منابع سازمان تأمین اجتماعی در سال‌های اجرای اصلاحیه ۱۳۹۳ منجر به ایجاد رویه‌ای مبنی بر سهمیه بندی کارگران ساختمانی و عدم پوشش کامل تمامی ذیحق ان گردیده بود؛ چنان که از مجموع یک میلیون و دویست هزار کارگر ساختمانی، حدود پانصد هزار نفر به دلایل مختلف و بعضاً واهی از پوشش بیمه خارج شده بودند. بازگشت به قانون ۱۳۹۳ منجر به احیای این رویه ناصواب و استمرار تبعیض میان کارگران این بخش خواهد شد که این امر نیز با ذیل بند ۶ سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی مغایرت دارد.

ثالثاً با توجه به اینکه زمان اندکی از تصویب قانون فعلی (۱۴۰۱/۱۱/۵) گذشته است تغییر آن خصوصاً با توجه به اینکه مربوط به حوزه بیمه و تأمین اجتماعی و در نتیجه نیازمند محاسبات و برنامه‌ریزی بلندمدت است، مغایر جزء ۷ بند ۹ سیاست کلی نظام قانون گذاری است.»

پس از ارجاع طرح مذکور به کمیسیون اجتماعی، جهت رفع ایرادات فوق، کمیسیون مزبور ضمن تبدیل عنوان طرح به «اصلاح بند «الف» قانون اصلاح ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی»، با تغییراتی به متن گزارش سابق کمیسیون بازمی‌گردد

که در ادامه به بررسی آن می‌پردازیم. لازم به ذکر است، از آنجایی که در مصوبه اخیر کمیسیون اجتماعی، متن مصوبه ارسالی مجلس به شورای نگهبان، حذف شده است، ایرادات شورای مذکور و هیئت عالی نظارت، منتفی شده است.

بررسی مصوبه کمیسیون

متن مصوبه صحن علنی	متن مصوبه کمیسیون اجتماعی در جهت رفع ایرادات	توضیح	اظهاری نظر
<p>ماده واحده- اجرای ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران تبصره‌های آن اصلاحی و تبصره‌های آن می‌شود:</p> <p>الف- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با دریافت هفت درصد (۷٪) حق بیمه سهم بیمه شده از مأخذ کسر حق بیمه از کارگران دارای پروانه مهارت فنی شاغل مستقیم در امر ایجاد یا توسعه، احداث و یا افزایش زیربنای ساختمان، تجدید بنا، تعمیرات اساسی و یا تخریب آنها و دریافت حق بیمه سهم کارفرمایی مربوط از محل مساحت (مترائ) ساخت‌وساز، این کارگران را بیمه نماید.</p> <p>ماده واحده- اجرای ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی و تبصره‌های آن اصلاحی ۱۴۰۱/۱۱/۵ به مدت دو سال متوقف می‌شود. در مدت توقف، ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی و تبصره‌های آن اصلاحی ۱۳۹۳/۹/۱۶ لازم‌الاجرا است</p>	<p>ماده واحده- متن زیر جایگزین بند (الف) ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی اصلاحی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۵ و تبصره‌های آن می‌شود:</p> <p>الف- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با دریافت هفت درصد (۷٪) حق بیمه سهم بیمه شده از مأخذ کسر حق بیمه از کارگران دارای پروانه مهارت فنی شاغل مستقیم در امر ایجاد یا توسعه، احداث و یا افزایش زیربنای ساختمان، تجدید بنا، تعمیرات اساسی و یا تخریب آنها و دریافت حق بیمه سهم کارفرمایی مربوط از محل مساحت (مترائ) ساخت‌وساز، این کارگران را بیمه نماید.</p> <p>متقاضیان ساخت و ساز اعم از احداث و یا تجدید بنا در محدوده، حریم و خارج از حریم شهرها، مکلفند برای هر متر مربع زیربنا در هر طبقه و همچنین جهت توسعه بنا نسبت به سطح زیربنای توسعه یافته برای ساخت و ساز شهری با مجوز شهرداری‌ها، حق بیمه سهم کارفرمایی کارگران ساختمانی شاغل را به شرح ذیل پرداخت نمایند:</p> <p>۱- شهرهای تا پنجاه هزار نفر جمعیت از نیم درصد (۰.۵٪) تا یک و نیم درصد (۱.۵٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p> <p>۲- شهرهای پنجاه هزار نفر تا پانصد هزار نفر جمعیت از یک درصد (۱٪) تا سه درصد (۳٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p> <p>۳- شهرهای پانصد هزار نفر تا یک میلیون نفر جمعیت از یک و نیم درصد (۱.۵٪) تا چهار درصد (۴٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p> <p>۴- شهرهای بیش از یک میلیون نفر جمعیت از دو درصد (۲٪) تا پنج درصد (۵٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p> <p>۵- شهر تهران از سه درصد (۳٪) تا شش درصد (۶٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p>	<p>تغییر مهم این مصوبه نسبت به قانون قبلی، تمایز بین نقاط مختلف کشور در میزان حق بیمه دریافتی، با در نظر گرفتن شاخص‌های جمعیت و قیمت منطقه‌ای است؛ به این نحو که حق بیمه دریافتی در روستاها و شهرهای کوچک کمتر از شهرهای بزرگ باشد. همچنین در داخل هر شهر نیز با افزایش قیمت منطقه‌ای، حق بیمه دریافتی افزایش یابد. بدین ترتیب حداقل و حداکثر حق بیمه دریافتی در کشور به ترتیب نیم درصد و شش درصد خواهد بود.</p>	موافق
تبصره ۱- در واحدهای تجاری گروه‌های فوق، به حداکثر درصد پرداختی در هر گروه، یک درصد (۱٪) اضافه می‌شود.	حق بیمه دریافتی گرفته شده برای ساختمان‌های تجاری، ۱ درصد بیشتر از واحدهای مسکونی و اداری در نظر گرفته شده است.	موافق	موافق
تبصره ۲- فاصله حداقل و حداکثر ارزش معاملاتی هر یک از گروه‌های فوق، به ده (۱۰) دسته مساوی تقسیم و دریافت حق بیمه به ترتیب از کمترین به بیشترین ارزش منطقه‌ای محاسبه می‌شود.	حکم این تبصره بدین معناست که با توجه به حداقل و حداکثر قیمت منطقه‌ای در هر شهر، ده بازه قیمتی برای آن شهر تعیین شود و حق بیمه با توجه به قرار گرفتن در هر منطقه تعیین شود.	موافق	موافق
تبصره ۳- برای ساخت‌وساز در داخل محدوده روستاها با مجوز دهیاری‌ها، نیم درصد (۰.۵٪) حداقل دستمزد ماهیانه دریافت می‌شود.	تبصره ۳- برای ساخت‌وساز در داخل محدوده روستاها با مجوز دهیاری‌ها، نیم درصد (۰.۵٪) حداقل دستمزد ماهیانه دریافت می‌شود.	به جهت کاهش هزینه‌های ساخت و ساز در روستاها، حق بیمه دریافتی گرفته شده برای این مناطق در مصوبه کمیسیون نسبت به قانون قبلی، نصف شده است.	موافق
تبصره ۴- برای ساخت و ساز در خارج از محدوده روستاها (محدوده عمل بخشداری‌ها) و در داخل مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی، مناطق آزاد تجاری - صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی، نواحی و مناطق آزاد تجاری	به نظر می‌رسد تخفیف در نظر گرفته شد برای مناطق آزاد توجیه لازم را نداشته و حق بیمه این مناطق باید مطابق قوانین شهری محاسبه و اخذ شود.	موافق به شرط اصلاح	موافق به شرط اصلاح

متن مصوبه صحن علنی	متن مصوبه کمیسیون اجتماعی در جهت رفع ایرادات	توضیح	اظهار نظر
	شهرک‌های صنفی و مناطق نمونه گردشگری، با مجوز سازمان‌های متولی به‌ازای هر متر مربع یک درصد (۱٪) حداقل دستمزد ماهیانه دریافت می‌شود.		
	تبصره ۵- ساخت و سازه‌های مساجد، حسینیه‌ها و خانه‌های عالم از پرداخت حق بیمه موضوع این قانون معاف است.	این معافیت در قانون قبلی نیز وجود داشته و تغییری نکرده‌است.	موافق
	تبصره ۶- افراد ناتوان مالی تحت پوشش کمیته‌امداد امام‌خیمینی(ره) و سازمان بهزیستی کشور که شخصاً متقاضی پروانه ساختمانی و ساخت و ساز اعم از احداث یا تجدید بنا موضوع این قانون هستند، تا (۷۵) متر مربع از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما معاف می‌باشند. آیین‌نامه اجرایی این تبصره در خصوص نحوه شناسایی اشخاص موضوع این تبصره بر اساس سطح درآمد و دارایی آنها توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری کمیته‌امداد امام‌خیمینی(ره) تهیه می‌شود و حداکثر ظرف سه‌ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.	این معافیت در قانون قبلی نیز وجود داشته و تغییری نکرده‌است.	موافق
	تبصره ۷- ساخت و سازه‌های روستایی با هدف اقامت موقت یا گردشگری بر اساس درصد ارزش معاملاتی نزدیک‌ترین منطقه شهری به روستای مذکور محاسبه می‌شود.		موافق
	تبصره ۸- در طرح‌های (پروژه‌های) ملی حمایتی ساخت مسکن معرفی شده توسط وزارت راه و شهرسازی برای تأمین مسکن متقاضیان واجد شرایط مربوطه در تمامی مناطق شهری کشور، ضریب ذکر شده در این بند، یک درصد (۱٪) می‌باشد.	به‌جهت اینکه اکثریت متقاضیان مسکن ملی از دهک‌های ضعیف‌تر جامعه هستند، این معافیت در نظر گرفته شده‌است. با این حال به نظر می‌رسد برای اطمینان از تأمین هزینه‌های لازم، حق بیمه‌ی در نظر گرفته شده در شهرهای بزرگ (مثل تهران) با قیمت منطقه‌ای بالا، می‌تواند افزایش بیشتری داشته‌باشد.	موافق
	تبصره ۹- در خصوص آن بخش از کارهای ساختمانی که در اجرای بند (۲) ماده (۲) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۸۶/۸/۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی صورت می‌گیرد، پرداختی سهم سازمان تأمین اجتماعی بابت صدور پروانه ساختمانی در محاسبه حق بیمه سهم کارفرمایی کارگران ساختمانی پیمانکار لحاظ می‌شود و سازمان تأمین اجتماعی مکلف است نسبت به منظور نمودن حق بیمه سهم کارفرمایی در لیست حقوق و مزد ماهیانه کارگران ساختمانی شاغل تا سقف مبلغ مذکور اقدام نموده و مفاصاحساب مربوطه را مطابق مواد (۳۸) و (۴۱) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ (با اصلاحات و الحاقات بعدی) صادر نماید.	در هنگام صدور پروانه، به سبب مشخص نبودن نوع فرآیند (شخصی یا پیمانکاری بودن)، ابتدا فرض می‌شود که ساخت به‌صورت شخصی است و لذا هنگام صدور پروانه حق بیمه نیز دریافت می‌شود و در ادامه، در صورت ساخت به‌صورت پیمانکاری، حق بیمه‌ی پرداخت شده از مبلغ محاسبه شده برای حق بیمه‌ی پیمانکاری کسر می‌شود. این بند به‌جهت اطمینان از تحقق این امر است.	موافق به‌شرط اصلاح
	تبصره ۱۰- در صورت عدم تأمین منابع لازم جهت گسترش پوشش بیمه‌ای کارگران ساختمانی، افزایش ضرایب حق بیمه مذکور در هر یک از بندها و تبصره‌های بند الف ماده (۵) تا حداکثر یک درصد (۱٪)، با تصویب هیئت وزیران بلامانع است.	به‌دلیل نوسانات در میزان ساخت و ساز و تعداد کارگران ساختمانی و همچنین تغییرات متعدد این قانون، این بند تلاش دارد تا در صورت مکفی نبودن منابع، نیاز به ورود مجدد مجلس شورای اسلامی نباشد و هیئت دولت بتواند بسته به مصلحت روز، اندکی حق بیمه تعیین شده را تغییر دهد.	موافق
	تبصره ۱۱ - سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با هماهنگی وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، کشور و راه و شهرسازی از محل منابع حق بیمه سهم کارفرمایی، با ایجاد زیرساخت‌های مناسب و همچنین بهره‌مندی از سامانه رفاه ایرانیان و سایر سامانه‌های مرتبط، نسبت به شناسایی دقیق کارگران شاغل در امر ساختمان در دوره اشتغال اقدام نماید.	به‌جهت امکان سوء استفاده‌ی سایر اقشار از مزایای این قانون، سازمان تأمین اجتماعی مکلف شده تا با استفاده از منابع این قانون، به ایجاد زیرساخت‌هایی اقدام کند که منجر به شناسایی و پالایش بهتر کارگران ساختمانی شود.	موافق

جمع‌بندی

اصلاح ماده (۵) قانون بیمه کارگران ساختمانی در مجموع اقدامی مثبت ارزیابی می‌شود که می‌تواند با تغییر مدل تأمین مالی این قانون، خلأ موجود را برطرف کرده و نزدیک به حداقل ۴۰۰ هزار کارگر ساختمانی محروم از بیمه اجتماعی را به حق قانونی خود برساند که این امر گامی رو به جلو در راستای تحقق عدالت اجتماعی و عمل به اسناد بالادستی است.

با این حال باید توجه نمود که اصلاح این قانون باید به‌نحوی باشد که افزایش قیمت تمام شده مسکن، حداقل ممکن باشد. تعیین درصد حق بیمه یکسان برای تمام مناطق شهری در مصوبه سال ۱۴۰۱ موجب رشد بالای میزان حق بیمه پرداخت شده در مناطق محروم‌تر شد. بر اساس تجربه سال ۱۳۸۶ در گزارش قبلی مرکز پژوهش‌های مجلس به شماره مسلسل ۲۳۰۱۸۱۴۶ در رابطه با این موضوع هشدار داده شد که «محدود کردن بازه تعیین حق بیمه در مناطق مختلف موجب افزایش هزینه ساخت در مناطق کم برخوردارتر خواهد شد. توجه نکردن به این نکته باعث افزایش غیرمنطقی هزینه‌های ساخت‌وساز در مناطق کم برخوردارتر و در نتیجه توقف اجرای قانون خواهد شد».

با این حال در مصوبه کمیسیون اجتماعی این نقیصه تا حدودی برطرف شده و با توجه به شاخص جمعیت و قیمت منطقه‌ای، حق بیمه دریافتی در نقاط مختلف شهری و روستاها متفاوت بود. با این وجود مقرر شد قانون مصوب سال ۱۳۹۳ به مدت دو سال اجرا شود. این مصوبه مورد ایراد شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت قرار گرفت. کمیسیون اجتماعی به منظور رفع ایرادات، بر مصوبه قبلی خود (با تغییراتی) تأکید ورزید. **از این رو ایرادات شورای نگهبان و هیئت عالی نظارت، منتفی شده است.**

باید در نظر داشت با توجه به تصمیم سیاست‌گذار مبنی بر افزایش تعداد کارگران ساختمانی تحت پوشش بیمه، افزایش نسبی هزینه‌ی حق بیمه اجتناب‌ناپذیر بوده و تلاش‌ها باید معطوف به توزیع این افزایش باشد تا افزایش هزینه ساخت‌وساز به حداقل برسد. لذا همان طور که در صدر این بخش ذکر شد، مصوبه فعلی در مجموع مثبت ارزیابی می‌شود.

شماره ماده	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون
ماده واحده	✓			
تبصره ۱	✓			
تبصره ۲	✓			
تبصره ۳	✓			
تبصره ۴			✓	
تبصره ۵	✓			
تبصره ۶	✓			
تبصره ۷	✓			
تبصره ۸	✓			
تبصره ۹			✓	
تبصره ۱۰	✓			
تبصره ۱۱	✓			

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	<p>ماده واحده- متن زیر جایگزین بند (الف) ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی اصلاحی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۵ و تبصره‌های آن می‌شود:</p> <p>(الف) سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با دریافت هفت درصد (۷٪) حق بیمه سهم بیمه شده از مأخذ کسر حق بیمه از کارگران دارای پروانه مهارت فنی شاغل مستقیم در امر ایجاد یا توسعه، احداث و یا افزایش زیربنای ساختمان، تجدید بنا، تعمیرات اساسی و یا تخریب آنها و دریافت حق بیمه سهم کارفرمایی مربوط از محل مساحت (مترائ) ساخت‌وساز، این کارگران را بیمه نماید.</p> <p>مقتضیان ساخت‌وساز اعم از احداث و یا تجدید بنا در محدوده، حریم و خارج از حریم شهرها، مکلفند برای هر متر مربع زیربنا در هر طبقه و همچنین جهت توسعه بنا نسبت به سطح زیربنای توسعه یافته برای ساخت و ساز شهری با مجوز شهرداری‌ها، حق بیمه سهم کارفرمایی کارگران ساختمانی شاغل را به شرح ذیل پرداخت نمایند:</p> <p>۱- شهرهای تا پنجاه هزار نفر جمعیت از نیم درصد (۰.۵٪) تا یک و نیم درصد (۱.۵٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p> <p>۲- شهرهای پنجاه هزار نفر تا پانصد هزار نفر جمعیت از یک درصد (۱٪) تا سه درصد (۳٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p> <p>۳- شهرهای پانصد هزار نفر تا یک میلیون نفر جمعیت از یک و نیم درصد (۱.۵٪) تا چهار درصد (۴٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p> <p>۴- شهرهای بیش از یک میلیون نفر جمعیت از دو درصد (۲٪) تا پنج درصد (۵٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p> <p>۵- شهر تهران از سه درصد (۳٪) تا شش درصد (۶٪) حداقل دستمزد ماهیانه همان سال</p>					<p>تغییر مهم این مصوبه نسبت به قانون قبلی، تمایز بین نقاط مختلف کشور در میزان حق بیمه دریافتی، با در نظر گرفتن شاخص‌های جمعیت و قیمت منطقه‌ای است؛ به این نحو که حق بیمه دریافتی در روستاها و شهرهای کوچک کمتر از شهرهای بزرگ باشد. همچنین در داخل هر شهر نیز با افزایش قیمت منطقه‌ای، حق بیمه دریافتی افزایش یابد.</p> <p>بدین ترتیب حداقل و حداکثر حق بیمه دریافتی در کشور به ترتیب نیم درصد و شش درصد خواهد بود.</p>	
	<p>تبصره ۱- در واحدهای تجاری گروه‌های فوق، به حداکثر درصد پرداختی در هر گروه، یک درصد (۱٪) اضافه می‌شود.</p>					<p>حق بیمه‌ی در نظر گرفته شده برای ساختمان‌های تجاری، ۱ درصد بیشتر از واحدهای مسکونی و اداری در نظر گرفته شده است.</p>	
	<p>تبصره ۲- فاصله حداقل و حداکثر ارزش معاملاتی هر یک از گروه‌های فوق، به ده (۱۰) دسته مساوی</p>					<p>حکم این تبصره بدین معناست که با توجه به حداقل و حداکثر قیمت منطقه‌ای در هر شهر، ده بازه‌ی قیمتی</p>	

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	تقسیم و دریافت حق بیمه به ترتیب از کمترین به بیشترین ارزش منطقه‌ای محاسبه می‌شود.					برای آن شهر تعیین شود و حق بیمه با توجه به قرار گرفتن در هر منطقه تعیین شود.	
	تبصره ۳- برای ساخت و ساز در داخل محدوده روستاها با مجوز دهیاری‌ها، نیم درصد (۰/۵٪) حداقل دستمزد ماهیانه دریافت می‌شود.	✓				به جهت کاهش هزینه‌های ساخت‌وساز در روستاها، حق بیمه‌ی در نظر گرفته شده برای این مناطق در مصوبه کمیسیون نسبت به قانون قبلی، نصف شده‌است.	
	تبصره ۴- برای ساخت‌وساز در خارج از محدوده روستاها (محدوده عمل بخشداری‌ها) و در داخل مجتمع‌ها و شهرک‌های کشاورزی، مناطق آزاد تجاری - صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی، نواحی و شهرک‌های صنفی و مناطق نمونه گردشگری، با مجوز سازمان‌های متولی به‌ازای هر متر مربع یک درصد (۱٪) حداقل دستمزد ماهیانه دریافت می‌شود.			✓		به نظر می‌رسد تخفیف در نظر گرفته شد برای مناطق آزاد توجیه لازم را نداشته و حق بیمه این مناطق باید مطابق قوانین شهری محاسبه و اخذ شود.	
	تبصره ۵- ساخت‌وسازهای مساجد، حسینیه‌ها و خانه‌های عالم از پرداخت حق بیمه موضوع این قانون معاف است	✓				این معافیت در قانون قبلی نیز وجود داشته و تغییری نکرده‌است.	
	تبصره ۶- افراد ناتوان مالی تحت پوشش کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور که شخصاً متقاضی پروانه ساختمانی و ساخت و ساز اعم از احداث یا تجدید بنا موضوع این قانون هستند، تا (۷۵) متر مربع از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما معاف می‌باشند. آیین‌نامه اجرایی این تبصره در خصوص نحوه شناسایی اشخاص موضوع این تبصره بر اساس سطح درآمد و دارایی آنها توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری کمیته‌امداد امام‌خمینی (ره) تهیه می‌شود و حداکثر ظرف سه‌ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.	✓				این معافیت در قانون قبلی نیز وجود داشته و تغییری نکرده‌است.	
	تبصره ۷- ساخت و سازهای روستایی با هدف اقامت موقت یا گردشگری بر اساس درصد ارزش معاملاتی نزدیک‌ترین منطقه شهری به روستای مذکور محاسبه می‌شود.	✓					
	تبصره ۸- در طرح‌های (پروژه‌های) ملی حمایتی ساخت مسکن معرفی شده توسط وزارت راه و شهرسازی برای تأمین مسکن متقاضیان واجد شرایط مربوطه در تمامی مناطق شهری کشور،	✓				به جهت اینکه اکثریت متقاضیان مسکن ملی از دهک‌های ضعیف‌تر جامعه هستند، این معافیت در نظر گرفته شده‌است. با این حال به نظر می‌رسد برای اطمینان از تأمین هزینه‌های لازم،	

شماره ماده	مصوبه کمیسیون برای رفع ایرادات شورای نگهبان	موافق	مخالف	موافق به شرط اصلاح	ارجاع به کمیسیون	اظهار نظر کارشناسی	متن اصلاحی
	ضریب ذکر شده در این بند، یک درصد (۱٪) می‌باشد.					حق بیمه‌ی در نظر گرفته شده در شهرهای بزرگ (مثل تهران) با قیمت منطقه‌ای بالا، می‌تواند افزایش بیشتری داشته‌باشد.	
	تبصره ۹- در خصوص آن بخش از کارهای ساختمانی که در اجرای بند (۲) ماده (۲) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۸۶/۸/۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی صورت می‌گیرد، پرداختی سهم سازمان تأمین اجتماعی بابت صدور پروانه ساختمانی در محاسبه حق بیمه سهم کارفرمایی کارگران ساختمانی پیمانکار لحاظ می‌شود و سازمان تأمین اجتماعی مکلف است نسبت به منظور نمودن حق بیمه سهم کارفرمایی در لیست حقوق و مزد ماهیانه کارگران ساختمانی شاغل تا سقف مبلغ مذکور اقدام نموده و مفاصحاسب مربوطه را مطابق مواد (۳۸) و (۴۱) قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۴/۳ (با اصلاحات و الحاقات بعدی) صادر نماید.			✓		در هنگام صدور پروانه، به سبب مشخص نبودن نوع فرآیند (شخصی یا پیمانکاری بودن)، ابتدا فرض می‌شود که ساخت به صورت شخصی است و لذا هنگام صدور پروانه حق بیمه نیز دریافت می‌شود و در ادامه، در صورت ساخت به صورت پیمانکاری، حق بیمه‌ی پرداخت شده از مبلغ محاسبه شده برای حق بیمه‌ی پیمانکاری کسر می‌شود. این بند به جهت اطمینان از تحقق این امر است. استفاده از عبارت «لیست» مغایر اصل ۱۵ قانون اساسی بوده و باید عبارت «فهرست» جایگزین شود.	از معادل فارسی واژه «لیست» استفاده شود.
	تبصره ۱۰- در صورت عدم تأمین منابع لازم جهت گسترش پوشش بیمه‌ای کارگران ساختمانی، افزایش ضرایب حق بیمه مذکور در هر یک از بندها و تبصره‌های بند الف ماده (۵) تا حداکثر یک درصد (۱٪)، با تصویب هیئت وزیران بلامانع است.			✓		به دلیل نوسانات در میزان ساخت و ساز و تعداد کارگران ساختمانی و همچنین تغییرات متعدد این قانون، این بند تلاش دارد تا در صورت مکفی نبودن منابع، نیاز به ورود مجدد مجلس شورای اسلامی نباشد و هیئت دولت بتواند بسته به مصلحت روز، اندکی حق بیمه‌ی تعیین شده را تغییر دهد.	
	تبصره ۱۱- سازمان تأمین اجتماعی مکلف است با هماهنگی وزارتخانه‌های تعاون، کار و رفاه اجتماعی، کشور و راه و شهرسازی از محل منابع حق بیمه سهم کارفرمایی، با ایجاد زیرساخت‌های مناسب و همچنین بهره‌مندی از سامانه رفاه ایرانیان و سایر سامانه‌های مرتبط، نسبت به شناسایی دقیق کارگران شاغل در امر ساختمان در دوره اشتغال اقدام نماید.			✓		به جهت امکان سوء استفاده سایر اقشار از مزایای این قانون، سازمان تأمین اجتماعی مکلف شده تا با استفاده از منابع این قانون، به ایجاد زیرساخت‌هایی اقدام کند که منجر به شناسایی و پالایش بهتر کارگران ساختمانی شود.	